

Poznań, dnia 9 marca 1950
Sw. Józefa 5 m. 5

W. Pan Redaktor Dr A. Bukowski
Gdańsk- Wrzeszcz 6

Ul. Lipowa 21

Wielce Szanowny Panie Redaktorze '

W załączeniu przesyłam W. Panu biograficzne dane dotyczące mojego śp. brata , prof. dra Wł. Pniewskiego , stosownie do życzenia Pana Redaktora , wyrażonego w liście z dnia 4 bm. Upoważnia W. Pana do skorzystania z wszelkich danych z załączonego skryptu i zaznaczam, że jestem skora do dalszych informacji. Niestety fotografii brata z pobytu w Gdańsku nie posiadam, zwróciłam się już w tej sprawie do rodziny i skoro takową otrzymam , natychmiast ją nadeślę. Dziękuję Panu Redaktorowi za pamięć i przyjaźń dla mojego zmarłego brata i pragnę okazać swoją wdzięczność, skoro nadarzy się ku temu sposobność.

Piszę monografię brata , lecz to idzie żółwym krokiem, ponieważ jestem bardzo obciążona obowiązkami zawodowymi. Prowadzę językoznawstwo -kilkunastu języków, to bardzo obciąża umysł i nerwy.

Wiem że Pan Redaktor posiada kilka listów mojego brata i pragnę zapoznać się z ich treścią. Jeżdżę do Gdańska w lecie na kilka dni wypoczynku do rodziny kolegi brata , to może mi się uda w tym roku, gdy przyjadę , napotkać Pana Redaktora w domu.

Łączę wyrazy podziękowania i szacunku

Maria z Pniewskich Romington ,
Dyr. Kurs. Językowych

1 załącznik

R511841/1a)

R511
84/1cs)

Szkic biograficzny Prof. Dra Władysława Pniewskiego

Władysław Pniewski urodził się dnia 3.II 1893 w Go-
styniu / Wielkopolska/ z ojca Stanisława i matki Anny z Dąbrowskich.
Stanisław Pniewski chociaż był z zawodu kupcem samodzielnym i prze-
mysłowcem, to jednak miał zamiłowania społeczne i literackie .
Zakładał różne towarzystwa , przewodniczył-~~im~~ uświadamiał lud
polski w walce z okupantem , pisywał wiersze i artykuły do ów-
czesnych gazet jak do " Postępu" i Kuriera Poznańskiego".

Od roku 1902 do 1911 uczęszczał Władysław Pniewski
do Gimnazjum Klasycznego w Ostrowie , Wielkopolska, później
po przeniesieniu się rodziców, w Poznaniu do Gimnazjum im. Marii
Magdaleny w Poznaniu . Ukończył 9 cio klasowe Gimnazjum w roku
1911 tym i zdał egzamin dojrzałości w roku 1911 roku . Podczas
swoich studiów gimnazjalnych trudnił się społecznie tajnym nau-
czaniem języka polskiego przedewszystkim kolegów młodszych w to-
warzystwie im. Tomasz Zana , którego był członkiem. W tym czasie
zdobywał też w nocnych studiach naukę języka polskiego , historii
i literatury polskiej, których ~~to~~ okupant nie tylko nie wykładał,
lecz za uczenie się ich karał więzieniem. / *zrygl. nauczanie ich*

W roku 1912 Władysław Pniewski udaje się na studia uniwersytec-
kie do Krakowa na wszechnicę Jagiellońską. Tam studiuje teologję.
Przerywa mu studia wojna światowa No. I . Zabraną z armią okupanta
na Wschód , naucza tajnie w armii pruskiej kolegów z ludu języ-
ka polskiego i innych polskich przedmiotów. Przydybany przez
przełożonych wojskowych przy tej pracy , zostaje ukarany zabranie
mu stopnia żołnierza akademika i nadania mu stopnia żołnierza
prostego rekruta-~~i-s-~~ z zagrożeniem dalszych represji przy kon-
tinuowaniu podobnych zajęć.

Po ukończeniu Wojny wraca do Poznania i wpisuje
się na studia filologiczne na nowo powstałym Uniwersytecie Po-
znańskim. Wydaje też broszurę pod tytułem : " Historia Univer-
sytetu Poznańskiego " rok 1919 , później widocznie skorygowane
pod tytułem " Akademia Poznańska " 1940 / obecnie w Bibliotece
Miejskiej " w Bydgoszczy/. Studia filologiczne , które odbywał
od 1919- 1922 , kończy zdaniem egzaminu z zakresu polonistyki
i historii . Praktykuje od 1922 do 1924 jako kandydat w Gimna-
zjum im. Bergera w Poznaniu. W tym czasie zastępuje krótki czas
prof. Sławińskiego na Uniwersytecie Poznańskim , Lehr - Spławiń-
skiego, który został odwołany do Krakowa na Uniw. Jagielloński.
Prof. Spławiński chciał widzieć w nim swojego następcę, lecz władze
inaczej zdecydowały. Rząd Polski wysłał Władysława Pniewskiego
jako delegata polskiego do Gdańska, gdzie ~~objął~~ ^w objął nauczanie w Gim-
nazjum Macierzy Szkolnej ~~Z-gdańska-przybył-~~ w roku 1924 w paź-
dzierniku. Z Gdańska przyjechał w roku 1925, aby zdać dokto-
rat na Uniwersytecie Poznańskim . Zda-- Otrzymał doktorat na pod-

podstawie dysertacji " Narzecze Wsi Zgorzelca " .
W Gdańsku działał profesor Pniewski jako profesor Gimnazjum Macierzy
Szkolnej w, organizator i dyrektor biblioteki publicznej i szkolnej
redaktor " Gryfu " , kwartalnika polsko- kaszubskiego, badacza i pisa-
rza literatury polskiej na Pomorzu od roku 1924 do 1939. W wrześniu
1939 został aresztowany przez okupanta hitlerowskiego , trzymany
w więzieniu najpierw w Gdańsku " Schiessstange " jako jeńiec wo-
jenny , później zesłany do obozu koncentracyjnego " w Stutthofie "
pod Gdańskiem , później za swoją działalność literacką w obronie
polskości Gdańska bestialsko zamordowany dnia 22 marca 1940 roku.

Dedykacje dzieł

Dwie swoje prace dedykował rodzicom. Ojcu śp. Stanisławowi
Pniewskiemu , działaczowi społeczno- narodowemu za czasów czarnej
niewoli pruskiej" poświęcił pracę pt.

" Studia Gdańskie "

II

czyli Język polski w dawnych szkołach gdańskich. / wyd. w Gdańsku /
1938

Pracę : " Łużyce , Teraźniejszość i przeszłość " poświęcił ma-
matce w dowód wdzięczności za pieczę, wychowanie i wykształcenie , które
otrzymał od niej , ponieważ młodo zmarły ojciec nie mógł mu dopomóc
w jego dążeniach.

Odznaczenia Dra Pniewskiego za życia i pośmiertne

Za życia

Za działalność literacką odznaczył go Rząd Polski dwukrotnie
z dnia 5 grud. złotym krzyżem zasługi i srebrnym wawrzyńcem akademickim. Pośmiert-
nie został odznaczony tym, że jego imienia założył Rząd Polski
Patrz Państwowe Gimnazjum i Liceum przy ulicy DraPniewskiego / więc także
Dzien. jego imienia/w Gdańsku w Wrzeszczu . Godnością członka honorowego
Bałtycki pośmiertnie odznaczył Władysława Pniewskiego " Prołuż " " Akademicki
w Pozn: Związek Przyjaciół Łużyc " za pracę powyżej wymienioną pod tytułem

" Łużyce " / wyd . 1923 w Poznaniu / obecnie w Bibl-
miejskiej w Bydgoszczy" Odznaczenie zasłane zostało na moje ręce
dnia 30 stycznia 1949 r.

Poznań, dnia 9 marca 1950.

Copyright: M.A. Romington

